

Mener Stortinget må løse fetterens sak

BIRGITTE-SAKEN:

– Ser justisministeren at det er begått overtramp mot Birgittes fetter og at staten må rette opp, spør stortingspolitiker Hege Haukeland Liadal (Ap).

Cornelius Munkvik

cornelius.munkvik@aftenbladet.no

Hans Petter Aass

hans.petter.aass@aftenbladet.no

Dagen etter at Liadal i Aftenbladet sa at det er en skandale om dommen mot Birgittes fetter blir stående, brukte hun mye tid på å svare på henvendelser både fra det juridiske miljøet og privatpersoner.

– De reagerer på uretten som er gjort mot fetteren, og at samfunnet nå må ta ansvar og rette opp i dette, sier arbeiderpartipolitiker, som i slutten av forrige uke sendte følgende spørsmål til justisministeren:

«Hva vil justisministeren foreta seg i denne type sivile saker hvor mistanken om ugjerning ikke lenger er til stede, og ser justisministeren at samfunnet på denne måten kan begå «overtramp» som staten må rette opp i?»

I begrunnelsen for spørsmålet peker stortingspolitikeren på at Kripos' cold case-gruppe, etter at etterforskningen av Birgitte-saken ble gjenopptatt, har utelukket at fetteren har noe med saken å gjøre.

Svaret fra justisministeren kommer i løpet av uka.

Krenkelsen fortsetter

– Jus er regler laget av mennesker. Det er ikke nødvendigvis regler laget for mennesker. I saken mot Birgittes fetter har jussen blitt helt feil, sier advokat Sigurd Klomsæt.

Klomsæt var forsvareren til Birgittes fetter i Gulating lagmannsrett, for Høyesterett og for menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Etter først å ha blitt dømt i Karmsund tingrett i 1997 for drapet på sin kusine, ble den unge Karmøy-mannen året etter frifunnet av juryen i lagmannsretten. Samtidig ble han imidlertid dømt til å betale erstatning til de etterlatte. Beviskravet i sivile saker er lavere enn i straffesaker. Lagmannsrettens tre fagdommere fant det sannsynliggjort at fetteren var gjerningsmannen.

Det er denne sivilrettslige dommen fetteren krever å få omgjort. 11 ganger har han fått avslag på begjæringen om å renske seg selv.

– Dette er en krenkelse av fetterens rettigheter. Krenkelsen bare fortsetter, sier Klomsæt.

Ferdig i Strasbourg

Høsten 2002 prosederte Klomsæt

saken i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) i Strasbourg. I mars 2003 var avgjørelsen klar.

– EMD slår i denne dommen fast at både den sivilrettslige dommen fra lagmannsretten og de påfølgende avgjørelsene i Høyesterett, hvor erstatningsdommen er nektet omgjort, er en krenkelse mot Birgittes fetter. Saken skulle ha stoppet her, men fremdeles hevdes det av noen at den sivilrettslige dommen som stempler fetteren som gjerningsmann er gjeldende, sier Klomsæt.

I dommen fra Strasbourg ble den norske stat dømt til å endre ordlyden i dommernes begrunnelse for at fetteren måtte betale erstatning til sin tante og onkel.

Nå har advokat Arvid Sjødin sendt en klage til FNs Høykommissær for menneskerettigheter for å be FN-organet granske behandlingen fetteren har fått i det norske rettssystemet.

– Slik jeg ser det var saken ferdigbehandlet allerede i mars 2003. Alle søksmål etter denne avgjørelsen, søksmål jeg ikke har vært engasjert i, begriper jeg derfor ikke, sier Klomsæt.

Ikke bare «tilståelsen»

Sentralt i påtalemyndighetens sak mot fetteren var en tilståelse som siden har fått kraftig kritikk. Klomsæt, som under ankebehandlingen i lagmannsretten holdt en ni timer lang prosedyre, stusser på hvorfor den fremprovoserte tilståelsen har fått så mye oppmerksomhet.

– Advokat Erik Nadheim og jeg tok mål av oss å bevise fetterens uskyld. Den falske tilståelsen var en del av vår brede bevisførsel, men under ankebehandlingen førte vi også en lang rekke andre bevis for hans uskyld. Blant annet DNA-bevis, fiber-bevis og faktabeskrivelser for at det umulig kunne være fetteren som hadde tatt livet av Birgitte. Dette også om man – som aktor så hardnakket hevdet – hadde lagt den påståtte tilståelsen til grunn, sier Klomsæt.

! Birgitte saken

- **Drapet:** Birgitte Tengs (17) ble funnet drept nær hjemmet sitt på Karmøy 6. mai 1995.
- **1997:** Tengs' da 19 år gamle fetter ble dømt for drapet på sin kusine. Fetteren anket og ble året etter frikjent i lagmannsretten, men han ble samtidig dømt til å betale Tengs' foreldre oppreisning i en sivil sak, der det gjelder andre beviskrav. Erstatningskravet er senere ettergitt, men dommen står ved lag. Fetteren har flere ganger forsøkt å få saken gjenopptatt, uten hell.
- **2003:** Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg dømte den norske staten til å betale erstatning til fetteren fordi erstatningsdommen gikk for langt i å forutsette at fetteren var skyldig.
- **2016:** Birgitte Tengs-saken ble i januar den første saken som ble tatt opp av den nye cold case-enheten i Kripos.
- **2018:** I et brev til fetterens forsvarer, advokat Arvid Sjødin, skriver Sør-Vest politidistrikt at politiet ser helt bort fra fetterens tilståelse i saken. Sjødin sier at dette rensker hans klient.

Ifølge advokaten gjorde privatetterforsker Harald Olsen en svært viktig jobb i dette arbeidet.

Klomsæt og Nadheim krevde også at det under ankebehandlingen ble gjennomført befaringer av de aktuelle områdene på Karmøy. Advokaten tror det var viktig for at juryen skulle komme til rett resultat.

– Da jeg kom inn i saken, etter tingretten, fant jeg ingen protokollerte avhør. Derfor gikk vi til lagmannsretten og krevde utlevert dagbøker som enkelte tjenestemenn hadde ført. Frifinnelsen er fullt ut korrekt. Jeg mener fortsatt at vi beviste fetterens uskyld. Vi hadde støtte av de sakkyndige vi hentet inn fra utlandet, sier Klomsæt.

Krever svar

Selv om fetteren vant frem i Strasbourg for over 16 år siden, blir den sivilrettslige dommen stående. Klomsæt mener at lovgiveren nå må ta ansvar for å rette opp i dette.

– Det har fetteren og hans familie krav på. Nå må denne familien få fred. De krenkes hver dag fordi det er noen som ser seg tjent med å hold saken gående. Det er uverdigg, avslutter Klomsæt.

Stortingspolitiker Liadal er enig i at uretten mot fetteren må rettes opp. Nå jobber hun blant annet med å finne ut om lovgivningen i våre naboland åpner for omgjørelse av liknende dommer.

Advokat Sigurd Klomsæt.

Politoadvokat Karen Mork er påtaleansvarlig jurist i saken.

– Min klient erkjenner ikke straffskyld, sier 50-åringens forsvarer, advokat Svein Kjetil Lode Svendsen i Advokatfirmaet Elden.

Flere menn mistenkt for å ha utnyttet en lettere psykisk utviklingshemmet kvinne seksuelt

SIKTELSE: En av mennene skal ifølge politiet ha lånt kvinnen bort til andre. Det straffbare forholdet skal ha pågått i ett år.

Cornelius Munkvik

cornelius.munkvik@aftenbladet.no

En 50 år gammel mann bosatt på Sørlandet er siktet for menneskehandel. Ved flere anledninger skal han ha utnyttet en lettere psykisk utviklingshemmet kvinne i 20-årene seksuelt.

Etterforskningen skal også ha avdekket at siktede, som er trailersjåfør, har lånt fornærmede bort til andre menn. Dette forholdet danner grunnlaget for menneskehandel-siktelsen.

De seksuelle overgrepene 50-åringen er siktet for, skal ha skjedd blant annet i siktedes trailer. Politiet mener at den rundt 30 år yngre kvinnen var med ham på flere oppdrag i Sør-Norge, og at overgrepene skjedde da.

Ferdig etterforsket

Politoadvokat Karen Mork, som er påtaleansvarlig jurist i saken, sier til Aftenbladet at etterforskningen mot 50-åringen er ferdigstilt. Hun vil i løpet av kort tid sende sin innstilling til statsadvokaten, som har påtalekompetanse i menneskehandelsaker.

Det betyr at det i blant annet denne typen saker er statsadvokaten som avgjør om det skal tas ut tiltale eller ikke.

– Siktelsen mot 50-åringen vil bli utvidet. I tillegg til menneskehandel er han mistenkt for seksuell omgang med barn under 16 år, sier Mork til Aftenbladet.

Dette forholdet skal ha skjedd for rundt ti år siden. Jenten i denne saken er ikke den samme som fornærmede i menneskehandelsaken.

Både menneskehandel og seksuell omgang med barn under 16 år har en strafferamme på fengsel inntil seks år. Etterforskningen av saken startet høsten 2018, etter at politiet mottok bekymringsmeldinger.

50-åringen ble varetektsfengslet i fire uker på grunn av bevisforspillelsesfare i september i fjor. To av disse ukene ble han underlagt full isolasjon. Nettopp fordi det var bevisforspillelse i saken ble fengslingskjennelsen unntatt offentligheten.

Politiet mistenker at også andre menn skal ha utnyttet den lettere psykisk utviklingshemmede kvinnen seksuelt. Politoadvokat Mork ønsker ikke å uttale seg om etterforskningen av disse sakene da de fremdeles er i en tidlig fase.

– Det jeg kan si er at alle nødvendige avhør av 50-åringen er tatt og at han er konfrontert med bevis i saken, sier hun til Aftenbladet.

Nekter straffskyld

Siktedes forsvarer, advokat Svein Kjetil Lode Svendsen i Advokatfirmaet Elden, sier til Aftenbladet at hans klient nekter straffskyld både for menneskehandel og for å ha hatt seksuell omgang med barn under 16 år.

– Min klient nekter for seksuell omgang med barn under 16 år. Han erkjenner at det har vært seksuell kontakt mellom ham og kvinnen i 20-årene, men han nekter for at det her har vært noen form for utnyttelse. Han nekter også for å ha lånt denne kvinnen bort til andre, sier Lode Svendsen.

Bistandsadvokaten til kvinnen som er fornærmet i menneskehandelsaken, advokat Verna Rege Nilssen i Advokatfirmaet Sørskår, sier følgende til Aftenbladet:

– Dette er en forferdelig trist sak som er en stor belastning for min klient. Utover det har jeg ingen kommentarer.

NYE ELEKTRISKE I-PACE

RENTEKAMPANJE
0,99%*

Elektriske Jaguar I-PACE gjør 0 til 100 på 4,8 sekunder. Har en rekkevidde på inntil 470 km^{***}, firehjulsdriфт. WiFi. Park Assist, 3 års fri service osv. Men viktigst så har I-PACE 85 år med prøving, feiling, kunnskap og erfaring bygd rett inn i bilen. Jaguar har alltid presset grensene, funnet nye veier og turt å gjøre det ingen andre gjør. Helt siden den aller første bilen. Nå har vil blitt elektriske. Uten å gå på kompromiss med det vi står for. I-PACE er en Jaguar. jaguar.no

Jaguar I-PACE fra kr. 659.900**

Bilpaviljongen AS
Vingveien 2, 4050 Sola
Tlf: 51 64 83 00
hellesto.no

THE ART OF PERFORMANCE

*0,99% rente er subsidiert i tre år, for deretter å bli justert til normal produkt-rente. Flytende rente. Priseksempel: Bilpris kr 706.800,- forutsatt 35% egenkapital kr 247.380,-. Eff. rente 1,65% ved lånebehov kr 463.750,- total løpetid 96 mnd, Etablerings-/tinglysningsgebyr kr 4.330,- og termingebyr kr 95,-. Totalt å betale kr. 739.048,-. Gyldig frem til 30.06.19. **Jaguar I-PACE fra kr 659.900,-. Pris er inkludert frakt og levering Stavanger. Avbildet bil kan ha ekstrautstyr utover standard. ***545 km NEDC/470 km WLTP. Tallene gjelder for NEDC og de nye WLTP kjøresyklusene. Forbruk opp til 21,2 kWh/100km. CO2 utslipp 0 g/km. Garantien på høyspent batteriet er begrenset til 8 år eller 160 000 km (det som kommer først) og gjelder hvis batteriet faller under 70 % av maks. kapasitet. Avvik er en følge av hvordan bilene testes snarere enn redusert ytelse. Reelle tall og ytelsesdata for elbil kan variere etter kjøring og miljø. Jaguar CARE 3 års gratis service (begrenset kjørelengde). Gjelder ikke taxi. Forbehold om prisendringer og trykfeil.